

สรุปผลการศึกษาวินิจฉัยและขอเสนอแนะ

สรุปผลการศึกษา

จากการศึกษาประชากรทั้ง 2 กลุ่ม คือ กสศ. และ คปต. ในเขตอำเภอดรบุรี จังหวัดนครราชสีมา ปรากฏผลสรุปตามลักษณะข้อมูล ดังนี้

ลักษณะข้อมูลทั่วไป

แยกได้ตามประเภทของกลุ่มประชากรที่ศึกษาได้ดังนี้

กสศ. จำนวนรวมทั้งสิ้น 151 คน

1. เพศ เป็นชายร้อยละ 99.3 เป็นหญิงร้อยละ 0.7

2. อายุ กสศ. อายุสูงสุด 60 ปี และต่ำสุด 27 ปี อายุเฉลี่ย 44 ปี กสศ. ที่อยู่ในช่วงอายุ 39 - 49 ปี มีจำนวนมากที่สุด คือร้อยละ 49.6 รองลงมาคือ ช่วงอายุ 28 - 38 ปี มีร้อยละ 25.8 ช่วงอายุ 50 - 59 ปี มีร้อยละ 23.2 กสศ. ที่อายุต่ำกว่า 27 ปี มีร้อยละ 0.7 เท่ากับ กสศ. ที่มีอายุมากกว่า 60 ปีขึ้นไป

3. การศึกษา กสศ. ร้อยละ 82.3 ซึ่งมีมากที่สุด จบการศึกษาชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 รองลงมา คือชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ร้อยละ 6 ซึ่งใกล้เคียงกับผู้ที่จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายขึ้นไป ซึ่งมีร้อยละ 5.3 กสศ. ที่จบต่ำกว่าชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีร้อยละ 3.3 และจบระหว่างชั้น ป.5 - ป.7 มีร้อยละ 2.6

4. ระดับรายได้ กสศ. ร้อยละ 47 มีรายได้ต่ำกว่า 1,000 บาทต่อเดือน กสศ. ที่มีรายได้ 2,000 - 2,999 บาทต่อเดือน มีร้อยละ 23.8 ซึ่งใกล้เคียงกับ กสศ. ที่มีรายได้ 1,000 - 1,999 บาท ซึ่งมีอยู่ร้อยละ 23.2 ส่วน กสศ. ที่มีรายได้ 3,000 บาทขึ้นไป มีเพียงร้อยละ 6

5. ฐานะตำแหน่ง กสศ.ส่วนใหญ่ร้อยละ 48.3 เป็นผู้ใหญ่มาก ร้อยละ 46.4 เป็นบุตรภรรยาญาติ ส่วนแพทย์ประจำตำบลมีเพียงร้อยละ 5.3 เนื่องจากมีเพียงตำบลละ 1 คน เท่านั้น

6. ระยะเวลาที่ดำรงตำแหน่งเป็น กสศ. กสศ.ส่วนใหญ่ร้อยละ 36.4 ดำรงตำแหน่งมาไม่น้อยกว่า 5 ปี รองลงมา ร้อยละ 33.1 ดำรงตำแหน่ง 1 - 2 ปี ร้อยละ 19.2 ดำรงตำแหน่ง 3 - 4 ปี และ กสศ.ที่เพิ่งดำรงตำแหน่งไม่ถึงปีมีร้อยละ 11.3

คปต. จำนวนรวมทั้งสิ้น 31 คน

1. เพศ เป็นหญิงร้อยละ 19.4 เป็นชายร้อยละ 80.6

2. อายุ คปต.ที่มีอายุต่ำกว่า 27 ปี และอายุระหว่าง 28 - 38 ปีมีจำนวนเท่ากันคือ ร้อยละ 35.5 อายุระหว่าง 39 - 49 ปี มีร้อยละ 19.4 และอายุระหว่าง 50 - 59 ปี มีร้อยละ 9.6 และไม่มี คปต.คนใดเลยที่มีอายุมากกว่า 60 ปี

3. ระดับการศึกษา คปต.ส่วนใหญ่ร้อยละ 48.4 จบการศึกษาระดับอนุปริญา รองลงมาจบชั้น ป.4 - ป.7 มีร้อยละ 22.6 และร้อยละ 12.9 จบระดับปริญาตรีขึ้นไป คปต.ร้อยละ 9.7 จบการศึกษาชั้น ม.ศ.4 - ม.ศ.6 ส่วนผู้ที่จบต่ำกว่า ป.4 มีจำนวนเท่ากับผู้ที่จบชั้น ม.ศ.1 - ม.ศ.3 คือร้อยละ 3.2

4. ระดับรายได้ คปต.ส่วนใหญ่ร้อยละ 61.2 มีรายได้อต่อเดือนระหว่าง 2,000 - 3,999 บาท รองลงมา ร้อยละ 22.6 มีรายได้อต่อเดือน 4,000 - 5,999 บาท ผู้ที่มีรายได้อต่ำกว่า 1,000 บาท มีจำนวนเท่ากับผู้มีรายได้อ 6,000 บาทขึ้นไป คือ มีร้อยละ 6.5 ส่วนผู้มีรายได้อระหว่าง 1,000 - 1,999 บาทต่อเดือน มีร้อยละ 3.2

5. สถานภาพใน คปต. คปต.ที่เป็นเจ้าหน้าที่เกษตรมีจำนวนเท่ากับกำนันซึ่งเป็นหัวหน้าคณะทำงาน คือร้อยละ 25.8 รองลงมาคือ เจ้าหน้าที่สาธารณสุขและครูที่ประจำอยู่ในตำบล ซึ่งมีร้อยละ 19.4 และพัฒนากรมีจำนวนน้อยที่สุด คือร้อยละ 9.6

6. ระยะเวลาที่ดำรงตำแหน่งเป็น คปต. คปต. ร้อยละ 35.5 ดำรงตำแหน่งมาแล้วไม่น้อยกว่า 5 ปี ร้อยละมาร้อยละ 29 ดำรงตำแหน่ง 3 - 4 ปี ร้อยละ 19.4 ดำรงตำแหน่ง 1 - 2 ปี และ คปต. ที่เพิ่งดำรงตำแหน่งไม่ถึงปีมีน้อยที่สุด คือ ร้อยละ 16.1

ผลการศึกษา

จากการทดสอบสมมติฐานที่ตั้งไว้คือ ปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคมน่าจะมีผลต่อทัศนคติ โดยปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคมที่กำหนดในการศึกษาค้างนี้ คือ ระดับการศึกษา ระดับรายได้ และสถานภาพที่ดำรงตำแหน่ง ปรากฏว่า ผลการวิจัยโดยปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ซึ่งแสดงว่า ปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคมที่กำหนดไว้ดังกล่าวแล้วไม่มีผลต่อทัศนคติ ซึ่งขัดแย้งกับแนวความคิดเกี่ยวกับทัศนคติที่ได้อ้างถึงในตอนต้น ทั้งนี้ อาจจะเป็นเพราะมีตัวแปรอื่น ๆ เข้ามาเกี่ยวข้อง เช่น ความสัมพันธ์กันโดยส่วนตัว หรือความสัมพันธ์ทางบทบาทหน้าที่การงาน ซึ่งตัวแปรเหล่านี้ อาจจะมีอิทธิพลทำให้ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคมเปลี่ยนแปลงไป

จากการทดสอบสมมติฐานข้อ 2 ที่ตั้งไว้ว่า " ถ้า กสต. รับรู้ความคาดหวังของ คปต. สอดคล้องกับการรับรู้บทบาทของตนเอง กสต. ก็จะมีทัศนคติที่ดีต่อ คปต." ผลการทดสอบโดยปฏิเสธสมมติฐานที่ตั้งไว้ ซึ่งแสดงว่าความสอดคล้องระหว่างการรับรู้ความคาดหวังของบุคคลอื่นกับการรับรู้บทบาทของตนเองไม่มีผลต่อทัศนคติ เนื่องจากตัวแปรทั้งสองเป็นอิสระต่อกัน และถึงแม้จะวัดความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทั้งสองก็ยังปรากฏว่าตัวแปรทั้งสองมีความสัมพันธ์กันน้อยมาก แต่เนื่องจากคาดว่าน่าจะมีตัวแปรอื่น ๆ อีกที่มีอิทธิพลต่อความสัมพันธ์ดังกล่าวทำให้ความสัมพันธ์นั้นหายไป ซึ่งตัวแปรที่น่ามาควบคุมเพื่อทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระและตัวแปรตามในครั้งนี้คือ อายุ และ ระยะเวลาที่ดำรงตำแหน่งเป็น กสต. ผลจากการทดสอบปรากฏว่า แม้จะควบคุมตัวแปรอายุก็ยังพบว่ามีความสัมพันธ์กันน้อยมากระหว่างความสอดคล้องระหว่างการรับรู้ความคาดหวังกับการรับรู้บทบาทของตนเองกับทัศนคติ แต่เมื่อควบคุมตัวแปรระยะเวลาในการดำรงตำแหน่งเป็น กสต. พบว่า ในกลุ่ม

กสศ. ที่เพิ่งดำรงตำแหน่งจนถึงผู้ที่ดำรงตำแหน่งมาแล้ว 2 ปี ความสัมพันธ์ระหว่างความสอดคล้องในการรับรู้ความคาดหวังของ คปต. กับการรับรู้บทบาทของตนเองกับทัศนคติที่ กสศ. มีต่อ คปต. มีน้อยมากและเป็นไปในเชิงนิเสธ ในขณะที่กลุ่ม กสศ. ที่ดำรงตำแหน่งมาแล้วตั้งแต่ 3 ปีขึ้นไป ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทั้งสองค่อนข้างสูงและเป็นไปในเชิงบวก ซึ่งแสดงว่า กสศ. รับรู้ความคาดหวังของ คปต. สอดคล้องกับการรับรู้บทบาทของตนเองมากขึ้นเท่าใดก็จะมีทัศนคติที่ดีมากขึ้นต่อ คปต.

สำหรับผลการทดสอบสมมติฐานข้อ 3 ที่ตั้งไว้ว่า "ถ้า กสศ. รับรู้บทบาทของ คปต. ไม่ถูกต้องก็จะมีทัศนคติที่ไม่ดีต่อ คปต." ปรากฏว่าผลการทดสอบยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ซึ่งแสดงว่าการรับรู้บทบาทที่มีผลต่อทัศนคติ นั่นคือถ้า กสศ. รับรู้บทบาทของ คปต. ไม่ชัดเจนหรือไม่ถูกต้อง ทัศนคติที่ กสศ. มีต่อ คปต. ก็จะมีแนวโน้มไปในทางที่ไม่ดี อย่างไรก็ตามจะเห็นว่า ในความจริงแล้วองค์กรทั้งสอง คือ กสศ. และ คปต. มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกันมาก เนื่องจากบทบาทหน้าที่ที่ถูกกำหนดไว้ให้ทำงานร่วมกัน และประสานงานกันตลอดเวลาในการดำเนินงานพัฒนาตำบลชุมชน ซึ่งเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เกิดความสนิทสนมใกล้ชิดกันโดยส่วนตัวด้วย คปต. ซึ่งส่วนใหญ่คือเจ้าหน้าที่ 4 กระทรวงหลัก ได้แก่ เจ้าหน้าที่เกษตรตำบล สาธารณสุขประจำตำบล ครูที่ประจำอยู่ในตำบล และพัฒนากรต้องทราบและศึกษาบทบาทหน้าที่ของ กสศ. เนื่องจากโดยตำแหน่งหน้าที่แล้ว คปต. ต้องทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษาของสภาตำบล แต่สำหรับ กสศ. เองแล้ว แม้จะคุ้นเคยสนิทสนมกับ คปต. มาก แต่ส่วนใหญ่ก็ยังไม่ทราบรายละเอียดเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของ คปต. แจ่มชัดนัก แม้จะเข้าใจบทบาทของตนกับ คปต. นั้นแตกต่างกัน หรือมีขอบข่ายความสัมพันธ์กันเพียงใด¹

¹ ฝ่ายวิจัยและประเมินผล, รายงานการประเมินผลโครงการฝึกอบรมคณะทำงานสนับสนุนการปฏิบัติการพัฒนาชนบทระดับตำบล (คปต.) พ.ศ. 2527 (กรุงเทพมหานคร : กองวิจัยและประเมินผล กรมการพัฒนาชุมชน, 2528), น. 132.

ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่า ในกรณีการรับรู้บทบาทระหว่างองค์กร กสศ. และ คปต. ย่อมมีความสัมพันธ์กันโดยส่วนตัวเขามาเกี่ยวข้องกับควย นอกเหนือจากความสัมพันธ์กันตามบทบาทหน้าที่ที่ถูกกำหนด และส่วนใหญ่แล้ว กสศ. จะเห็นว่า คปต. มีประโยชน์ต่อ งานของสภาตำบลมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งการมีส่วนร่วมจัดทำแผนพัฒนาตำบล สภาตำบล ส่วนใหญ่จะได้รับความช่วยเหลือจาก คปต. มาก²

แต่อย่างไรก็ตาม จากผลการศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับการรับรู้บทบาทและทัศนคติ ระหว่างองค์กรทั้งสอง พบว่าทั้ง กสศ. และ คปต. มีแนวโน้มรับรู้บทบาทของตนเอง และของอีกฝ่ายหนึ่งได้ถูกต้อง และพบว่าทั้งสองฝ่ายมีทัศนคติที่เป็นไปในทางที่ดีต่อกัน กสศ. ร้อยละ ๔4.1 มีทัศนคติที่ดีต่อ คปต. และ กสศ. ร้อยละ 44.4 มีทัศนคติต่อ คปต. ในระดับที่ดีมาก ส่วน คปต. พบว่าร้อยละ 54.9 มีทัศนคติที่ดีต่อ กสศ. และร้อยละ 45.1 มีทัศนคติไปในทางลบต่อ กสศ. ซึ่งที่เป็นเช่นนี้อาจจะเป็นเพราะว่า ในทางปฏิบัติแล้ว กสศ. ยังต้องการคำแนะนำและควยช่วยเหลือจาก คปต. อยู่มากในการดำเนินงานต่าง ๆ ตามโครงการของสภาตำบล จึงเห็นว่า คปต. มีความสำคัญต่อตนเองมาก ในขณะที่ คปต. ซึ่งทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษาสภาตำบลหรือเป็นผู้เลี้ยงของสภาตำบลย่อมจะเห็นข้อบกพร่องของ สภาตำบลในการดำเนินงานต่าง ๆ ได้ชัดเจนกว่า จึงส่งผลให้มีทัศนคติที่เป็นไปในทางลบ เกือบครึ่งหนึ่งของ คปต. ทั้งหมด แม้กระนั้นก็ตาม จากบทบาทหน้าที่ที่กำหนดไว้ในระเบียบ กศศ. ตามสถานการณ์ของ คปต. และ กสศ. แล้ว องค์กรทั้งสองก็ยังคงมีบทบาทหน้าที่ ที่เกี่ยวข้องกันอยู่เสมอ

ข้อเสนอแนะ

ในการศึกษาระดับนี้พบปัญหาต่าง ๆ ที่เป็นอุปสรรคต่อการวิจัย ซึ่งพอจะสรุปข้อ ปัญหาและแนวทางแก้ไข ดังนี้

² เพิ่งอ้าง, น. 132.

1. ความไม่เข้าใจของกลุ่มประชากรต่อการศึกษาวิจัย กสศ.ส่วนใหญ่ไม่เข้าใจในการตอบแบบสอบถาม เนื่องจากไม่เคยตอบแบบสอบถามมาก่อนจึงมักกลัวว่าจะตอบผิด ซึ่งผู้วิจัยได้แก้ไขโดยบอกวัตถุประสงค์ในการศึกษาวิจัยและแนะนำวิธีการกรอกแบบสอบถามให้ ซึ่งแม้จะได้คำตอบที่ถูกต้องตามวัตถุประสงค์ แต่ก็ทำให้ต้องเสียเวลาในการเก็บข้อมูลนานกว่าเดิม เพราะต้องรอเก็บข้อมูลในขณะนั้นเลย ดังนั้นในการศึกษาวิจัยครั้งต่อไปจึงควรทำความเข้าใจกับกลุ่มประชากรในการศึกษาให้ทราบถึงวัตถุประสงค์และวิธีการกรอกแบบสอบถามก่อน

2. การย้ายถิ่นฐานของกลุ่มประชากร ปรากฏว่าประชากรที่เป็นผู้ทรงคุณวุฒิบางท่านได้ย้ายถิ่นฐานเพื่อไปประกอบอาชีพยังที่อื่นทั้งที่เป็นการชั่วคราวและถาวร และยังไม่มีการแต่งตั้งให้ผู้อื่นดำรงตำแหน่งแทน ซึ่งทำให้จำนวนกลุ่มประชากรตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้ลดลง

3. เนื่องจากช่วงเวลาเก็บข้อมูลเป็นช่วงฤดูเก็บเกี่ยว การแจกแบบสอบถามและเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มประชากรต้องใช้เวลานาน เนื่องจากบางครั้งเวลาไปแจกแบบสอบถามไม่พบผู้ตอบ ดังนั้นในการศึกษาวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกลุ่มประชากรในชนบท หรือผู้ที่ประกอบอาชีพเกษตรแล้ว ควรหลีกเลี่ยงการเก็บรวบรวมข้อมูลในฤดูเก็บเกี่ยว และควรกำหนดช่วงเวลาการเก็บรวบรวมข้อมูลให้ตรงกับช่วงเวลาว่างงานของชาวบ้าน